

Hjernen Og Den Indre Verden
Mark Solms & Oliver Turnbull: *Hjernen*
Og Den Indre Verden, De subjektive
oplevelsers neurovidenskabelige grundlag,
Akademisk Forlag, 2004

I ”Hjernen og den indre verden” vil de to forfattere forsoner psykoanalysen og hjernevidenskaben. I de sidste 100 år har hjernevidenskaben betragtet psykoanalysen med afvisning og frakendt den ethvert videnskabeligt grundlag. Til gengæld har psykoanalysen hævdet at hjernevidenskaben var en overforenkling, ja nærmest reduktionistisk. Men i virkeligheden hævder de, beskæftiger de to discipliner sig med det samme felt, men fra to forskellige vinkler. Hvor psykoanalysen beskæftiger sig med de ”subjektive” indre tilstande (bevidsthed, emotioner, drømme osv.) undersøger hjernevidenskaben hjernens ”objektive” anatomi og struktur. Efter Solms’ og Turnbolls mening er det på tide at integrere og kombinere de to perspektiver med hinanden. Begge sider vil kunne profitere af et samarbejde. På den ene side kan psykoterapeuter drage fordel af hjernevidenskabens empiriske opdagelser og på den anden side kan hjernevidenskaben lære af psykoterapiens kliniske observationer.

I kapitel 1 introduceres (eller rekapituleres) læseren til basale begreber i hjernes anatomi, fysiologi og kemi; neurotransmittere, synapser, lokaliseringen af sensorisk informationsbehandling, hæmning og reaktion osv.

I kapitel 2 rejses en række grundlæggende filosofiske spørgsmål fra det grundlæggende krop-psyke problem til; hvad er et ”sind” egentlig, og hvordan opstår bevidsthed ud fra de fysiologiske og kemiske processer? Forfatterne hævder at problemerne har en både let og svær udgave. Den lette er det de fleste hjerneforskere beskæftiger sig med, de beskriver og lokaliserer processer. Det svære er imidlertid at forklare hvordan fysiologiske og kemiske aktiviteter i materie gør mennesket bevidst om sig selv og sine følelser; sorger, glæder, erindringer, ambitioner osv. I de følgende kapitler 3-7 behandles bevidsthed, emotioner, hukommelse, drømme og arv kontra miljø med henvisning til hjernevidenskabens seneste forskningsresultater og stadig reference til psykoanalysen (Sigmund Freud). De to sidste kapitler, 9-10, er dels en grundig sammenfatning, dels en opfordring til en forsoning mellem psykoanalytisk teori og hjernevidenskab, og endelig en beskrivelse af den nye disciplin ”neuro-psykoanalyse” som er det kontante udtryk for en sådan forsoning. Der kan læses mere på www.neuro-psa.org.uk

Willy Aastrup

Den glemte oplysning

Jens Glebe Møller: Vi fornægter Gud og foragter øvrigheden. Studier i Den Tidlige Oplysning. Museum Tusulanum, 2004, 144 s., 148 kr.

I en tid hvor oplysningstiden får skylden for det meste, er det befriende at læse en bog, der med viden og engagement gør os opmærksom på den kendte oplysningstids (Kant, Voltaire etc.) moderate og magtfulde natur. I stedet for den kendte historie tager professor emeritus Glebe Møller os med til den radikale og klandestine oplysning før den egentlige eller filosofiske oplysningstid. Det er en spændende historie om voldsomme angreb på tro og magt, der i helt særlig grad betingede og forsvarede hinanden. Med udgangspunkt i den lidt kendte sønderjyde Matthias Knutzen og hans voldsomme og angreb på dens tids religiøse og dermed også politiske dogmatik får vi historien om en skjult strømning før og under den kendte oplysningstid. Glebe Møller fremdrager den tids forbudte undergrundslitteratur, der cirkulerede i afskrevne og forfalskede versioner i hele Europa. Det er i sandhed spændende læsning om en tid, hvor den borgerlige offentlighed på paradoksvis blev fremtvunget af kirkens og statens forsøg på at kvæle og knuse den kritik, hvorfra den senere oplysningstid kunne hente inspiration og argumentation i en mere udtyndet og mindre radikal version.

Mikkel Thorup

Fra verden til navlen

Fra verden til navlen – kunsten i funktion, redigeret af Simon Laumann Jørgensen, Thomas Haunstrup Esben Dalsgaard,

Forlaget Philosophia, 2003, 225 s., 175 kr.

Antologien er et indlæg i debatten om kunstbegrebets udvikling, og allerede titlen slår antologiens omdrejningspunkt an. Omdrejningspunktet er en diskussion om kunstens funktion udspændt mellem autonomi og politik. Efter de sidste over hundrede års opfattelse af kunsten som autonom og interesseløs taler klare tendenser både inden for filosofien og kunsten for at anskue kunstens rolle på nye måder. Det nye fokus bliver et forsøg på at genbetænke kunstens funktioner ved igen at tænke æstetikken ind i såvel etiske som kulturelle og politiske diskussioner. Bidragyderne er ikke enige, men præsenterer hver deres bud på hvorvidt kunsten kan pålægges funktionsfordringer, og hvor kunsten bør stå ”mellem verden og navlen”. Antologien giver ikke noget entydigt svar på dette, men engagementet, uenigheden og mangfoldigheden afspejler ikke bare diskussionens dynamik og aktualitet, men også dens alvor og nødvendighed. Antologien er altså en aktuel diagnose af kunstens funktioner i vores tid, der samtidigt holder fast i de store linjer i kulturhistorien og den filosofiske refleksion herover. Antologien rummer bidrag fra blandt andre Kasper Nefer Olsen, Ingvar Cronhammar, Henrik Kaare Nielsen, Torben Kragh Grodal og Mikkel Bolt Rasmussen.

Hanne Fjordside Skovmose